

Bruxelles, 30.10.2019.
COM(2019) 552 final

**KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, EUROPSKOM
VIJEĆU I VIJEĆU**

Dvadeseto izvješće o napretku prema uspostavi učinkovite i istinske sigurnosne unije

I. UVOD

Ovo je dvadeseto izvješće o napretku u izgradnji učinkovite i istinske sigurnosne unije, koje obuhvaća promjene u dvama glavnim stupovima: suzbijanju terorizma, organiziranog kriminala i infrastrukture kojom se podupiru te jačanju zajedničke obrane i stvaranju otpornosti na te prijetnje.

Junckerova Komisija od prvoga je dana pitanje sigurnosti uvrstila među prioritete. U skladu s Europskim programom sigurnosti iz travnja 2015.¹ i Komunikacijom o stvaranju uvjeta za uspostavu učinkovite i istinske sigurnosne unije iz travnja 2016.², EU je na niz terorističkih napada i druge rastuće sigurnosne izazove odgovorio koordiniranim pristupom, ostvarujući znatan napredak u jačanju naše zajedničke sigurnosti³. Sve je jasnije da su današnji sigurnosni izazovi – terorizam, organizirani kriminal, kibernetički napadi, dezinformiranje ili druge nove kiberprijetnje – zapravo zajedničke prijetnje. Samo udruženim snagama možemo postići razinu zajedničke sigurnosti kakvu naši građani s pravom traže i očekuju. To zajedničko shvaćanje osnova je napretka prema učinkovitoj i istinskoj sigurnosnoj uniji. Potaknuta potrebama nacionalnih tijela koja rade na očuvanju sigurnosti građana, potpora na razini EU-a usmjerena je na zakonodavne i operativne mjere u čijoj provedbi zajedničko djelovanje može utjecati na sigurnost država članica. Taj se rad odvija u bliskoj suradnji s Europskim parlamentom i Vijećem te uz potpunu transparentnost prema široj javnosti. Temelji se na potpunom poštovanju temeljnih prava jer se sigurnost Unije može osigurati samo ako građani vjeruju da se njihova temeljna prava u potpunosti poštuju.

EU sudjeluje u **borbi protiv terorizma** sužavanjem prostora za djelovanje terorista novim pravilima kojima im se otežava pristup eksplozivima, vatrenom oružju i financiranju te ograničava kretanje. EU je povećao **razmjenu informacija** kako bi osobe na terenu, policijski službenici i službenici graničnog nadzora imali učinkovit pristup točnim i potpunim podacima te se na najbolji mogući način iskoristile postojeće informacije i uklonili nedostaci. Snažna zaštita vanjskih granica preduvjet je za sigurnost u području slobodnog kretanja bez nadzora unutarnjih granica. U ožujku 2019. Europski parlament i Vijeće postigli su dogovor o ojačanoj i potpuno opremljenoj **europskoj graničnoj i obalnoj straži** te se očekuje da će nova uredba stupiti na snagu početkom prosinca 2019. EU je osigurao platformu i financijska sredstva za one koji rade u lokalnim zajednicama kako bi razmjenjivali najbolju praksu u pogledu **borbe protiv radikalizacije i sprečavanja nasilnog ekstremizma** te je predložio nova pravila za učinkovito uklanjanje terorističkih sadržaja na internetu. Zahvaljujući potpori EU-a **povećana je otpornost gradova** na napade te su izrađeni akcijski planovi za bolju zaštitu javnih prostora i jačanje pripravnosti na kemijske, biološke, radiološke i nuklearne sigurnosne rizike. EU je radio na rješavanju pitanja **kibersigurnosti i kiberprijetnji** uvođenjem nove strategije EU-a za kibersigurnost, donošenjem relevantnog zakonodavstva i rješavanjem problema **dezinformiranja** kako bi se bolje zaštitili naši izbori. Nastavlja raditi na jačanju sigurnosti naše **ključne digitalne infrastrukture**, što uključuje pojačanu suradnju u pogledu **kibersigurnosti 5G mreža** diljem Europe.

Potrebno je učiniti još više. Napad na sinagogu koji se prenosio uživo i ubojstvo dvojice građana u Halleu u Njemačkoj 9. listopada 2019. bili su šokantan podsjetnik na prijetnju koju

¹ COM(2015) 185 final (28.4.2015.).

² COM(2016) 230 final (20.4.2016.).

³ Za prethodna izvješća o napretku u uspostavi učinkovite i istinske sigurnosne unije, vidjeti: https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/european-agenda-security/legislative-documents_en.

predstavljaju desničarski nasilni ekstremizam i antisemitizam. Još je jednom istaknuta zlouporaba interneta u svrhe terorističke propagande, a time i **potreba za pravilima na razini EU-a za brisanje terorističkih sadržaja na internetu**. Na sastanku Vijeća za pravosuđe i unutarnje poslove održanom 7. i 8. listopada 2019. raspravljalo se o desničarskom nasilnom ekstremizmu i terorizmu te je naglašena potreba za daljnjom borbom protiv širenja nezakonitih desničarskih ekstremističkih sadržaja na internetu i izvan njega. Istodobno, ubojstvo triju policijskih službenika i još jednog zaposlenika u pariškom sjedištu policije 3. listopada 2019. pokazuje da je prijetnja džihadističkog terorizma još prisutna i da je potrebno nastaviti podupirati države članice u njezinom suzbijanju. Bijeg članova ISIS-a/Da'asha iz zatvora u kontekstu nedavnih događaja u sjevernoj Siriji mogao bi ozbiljno utjecati na sigurnost u Europi. Važno je da države članice u potpunosti iskoriste postojeće informacijske sustave za otkrivanje i identifikaciju stranih terorističkih boraca pri prelasku vanjskih granica. Radi se i na tome da se omogući upotreba informacija s bojišta za kazneni progon stranih terorističkih boraca.

U ovom izvješću navodi se nedavni napredak u uspostavi učinkovite i istinske sigurnosne unije te se ističu područja u kojima je potrebno daljnje djelovanje. Navode se novosti u pogledu provedbe dogovorenih mjera za **kibersigurnost 5G mreža**, a posebno u pogledu **Izvješća EU-a o procjeni rizika** objavljenog 9. listopada 2019. te **suzbijanja dezinformacija**.

Izvješće je naročito usmjereno na **vanjsku dimenziju** suradnje u sigurnosnoj uniji, uz potpisivanje dvaju bilateralnih **sporazuma o borbi protiv terorizma** s Albanijom i Republikom Sjevernom Makedonijom te napredak ostvaren u suradnji s partnerskim trećim zemljama u razmjeni **podataka iz evidencije podataka o putnicima**. Komisija je zajedno s ovim izvješćem pripremila zahtjev za odobrenje otvaranja pregovora o sporazumu između EU-a i **Novog Zelanda** o razmjeni osobnih podataka radi borbe protiv teških kaznenih djela i terorizma.

II. NAPREDAK U OSTVARIVANJU ZAKONODAVNIH PRIORITETA

1. Sprečavanje radikalizacije na internetu i u zajednicama

Sprečavanje radikalizacije temelj je odgovora Unije na prijetnje koje predstavlja terorizam. S tim u vezi, internet je najvažniji prostor za djelovanje terorista u 21. stoljeću u kojem radikalizirani pojedinci mogu komunicirati i dijeliti sadržaje, što omogućuje širenje globalnih mreža džihadističkih i desničarskih nasilnih ekstremista. Stoga Komisija nastavlja primjenjivati svoj dvostruki pristup borbi protiv radikalizacije na internetu, u okviru kojeg bi se predloženim pravilima o uklanjanju nezakonitih terorističkih sadržaja na internetu trebalo ojačati dobrovoljno partnerstvo s internetskim platformama.

Za to je vrlo važan **zakonodavni prijedlog o sprečavanju širenja terorističkih sadržaja na internetu**, s jasnim pravilima i zaštitnim mjerama prema kojima bi internetske platforme morale skinuti terorističke sadržaje u roku od sat vremena nakon što zaprime obrazloženi zahtjev nadležnih tijela, kao i poduzimati proaktivne mjere razmjerne razini izloženosti terorističkim sadržajima⁴. Međuinstitucijski pregovori Europskog parlamenta i Vijeća su u tijeku, a prvi sastanak u okviru trijaloga održan je 17. listopada 2019. S obzirom na prijetnju koju teroristički sadržaji na internetu predstavljaju, Komisija poziva suzakonodavce da

⁴ COM(2018) 640 final (12.9.2018.).

postignu dogovor o predloženom zakonodavstvu do kraja 2019.

Predloženim zakonodavstvom dopunjuje se dobrovoljno partnerstvo s internetskom industrijom i drugim dionicima koje se odvija u okviru **Internetskog foruma EU-a**. Od njegova osnivanja 2015., Forum omogućuje internetskim poduzećima da djeluju proaktivno kako bi utvrdila i uklonila terorističke sadržaje na internetu, čime se otvara put za inicijativu o „zajedničkoj bazi podataka hashtagova”⁵ te za stvaranja Globalnog internetskog foruma za borbu protiv terorizma. Jedinica EU-a za prijavljivanje neprihvatljivog internetskog sadržaja u okviru Agencije Europske unije za suradnju tijela za izvršavanje zakonodavstva (Europol) ključna za jačanje suradnje s internetskim poduzećima i doprinos općim ciljevima Internetskog foruma EU-a. Na zadnjem ministarskom sastanku Internetskog foruma EU-a održanom 7. listopada 2019. države članice EU-a i viši predstavnici internetskih poduzeća obvezali su se na suradnju u okviru takozvanog **protokola EU-a za krizne situacije**. Protokolom EU-a za krizne situacije utvrđuju se pragovi za pojačanu suradnju i novi načini za poboljšanje odgovora na krize. To je dio nastojanja na međunarodnoj razini da se provede poziv na djelovanje „Christchurch”⁶, kojim se nastoji osigurati koordinirana i brza reakcija za suzbijanje širenja terorističkih ili nasilnih ekstremističkih sadržaja na internetu.

Osim tih mjera protiv radikalizacije na internetu, Komisija i dalje podupire nastojanja na nacionalnoj i lokalnoj razini za **sprečavanje i suzbijanje radikalizacije na terenu**. S obzirom na bogato iskustvo i stručno znanje stečeno u okviru Mreže za osvještavanje o radikalizaciji, EU nudi ciljanu potporu lokalnim akterima uključujući gradove⁷ te pruža prilike za komunikaciju među stručnjacima, istraživačima i oblikovateljima politika. Na primjer, mreža je izdala posebne smjernice i organizirala radionice za potporu nadležnim tijelima u postupanju s djecom koja dolaze iz područja zahvaćenih sukobima⁸. Kako bi se osigurao kontinuitet aktivnosti u sklopu Mreže za osvještavanje o radikalizaciji, Komisija je pokrenula postupak za novi okvirni ugovor u vrijednosti od 61 milijun EUR tijekom razdoblja od četiri godine, počevši od 2020.⁹

Radi suzbijanja prijetnje od terorističkih sadržaja na internetu Komisija poziva Europski parlament i Vijeće:

- da zaključe pregovore o zakonodavnom prijedlogu za sprečavanje širenja **terorističkih sadržaja na internetu do kraja godine**.

⁵ Alat koji je osmislio konzorcij društava kako bi se olakšala suradnja u cilju sprečavanja širenja terorističkih sadržaja na platformama.

⁶ Kao odgovor na napade u Christchurchu u Novom Zelandu 15. ožujka 2019., francuski predsjednik Emmanuel Macron i premijerka Novog Zelanda Jacinda Ardern pozvali su čelnike i internetske platforme u Pariz 15. svibnja 2019. kako bi pokrenuli poziv na djelovanje „Christchurch”. Predsjednik Juncker podržao je poziv i najavio razvoj protokola EU-a za krizne situacije.

⁷ Za suradnju s gradovima u području sigurnosti vidjeti odjeljak V.2. o pripravnosti i zaštiti te posebno o zaštiti javnih prostora.

⁸ https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network/ran-papers/docs/issue_paper_child_returnees_from_conflict_zones_112016_en.pdf

⁹ Okvirni ugovor dijeli se u dvije grupe: 29 000 000 EUR za potporu aktivnostima Mreže za osvještavanje o radikalizaciji za sljedeće četiri godine i 32 000 000 EUR za jačanje sposobnosti država članica, nacionalnih, regionalnih i lokalnih tijela i prioritarnih trećih zemalja za učinkovitu borbu protiv radikalizacije, posebice pružanjem mogućnosti umrežavanja, ciljanih i potrebnih usluga te istraživanja i analize.

2. *Jači i pametniji informacijski sustavi za upravljanje sigurnošću, granicama i migracijama*

EU je povećao razmjenu informacija, čime je olakšao borbu protiv prijevара povezanih s identitetom¹⁰, ojačao granične kontrole¹¹, modernizirao europske baze podataka u području izvršavanja zakonodavstva¹², uklonio nedostatak informacija¹³ te ojačao Agenciju EU-a za suradnju tijela za izvršavanje zakonodavstva (Europol)¹⁴. Za to je važna **interoperabilnost informacijskih sustava EU-a**¹⁵, što podrazumijeva najbolju upotrebu postojećih informacija i uklanjanje nedostataka. Odgovarajući na potrebe osoba koje rade na terenu, interoperabilnost će dovesti do bržeg, sustavnijeg pristupa informacijama za službenike za izvršavanje zakonodavstva, službenike graničnog nadzora i službenike zadužene za migracije, čime će se doprinijeti poboljšanju unutarnje sigurnosti i upravljanja granicama.

Međutim, interoperabilnost i sve inovacije koje ona podrazumijeva pozitivno će utjecati na upravljanje sigurnošću, granicama i migracijama na terenu samo ako sve države članice u potpunosti provedu odgovarajuće zakonodavstvo. Stoga je **provedba** interoperabilnosti jedan od glavnih prioriteta sigurnosne unije, na političkoj i na tehničkoj razini. Komisija i Agencija EU-a za operativno upravljanje opsežnim informacijskim sustavima u području slobode, sigurnosti i pravde (eu-LISA) podupiru države članice stručnim znanjem i razmjenom najbolje prakse, korištenjem mreže nacionalnih koordinatora i razvojem pregleda stanja kako bi se omogućili učinkoviti mehanizmi praćenja i koordinacije. Bliska suradnja agencija EU-a, svih država članica i zemalja pridruženih Schengenu bit će od ključne važnosti za ostvarivanja ambicioznog cilja potpune interoperabilnosti informacijskih sustava EU-a za upravljanje sigurnošću, granicama i migracijama do 2020.

U međuvremenu, Europski parlament i Vijeće još trebaju **dovršiti zakonodavni rad** u tom pogledu. Brz dogovor o svim zakonodavnim prijedlozima koji su u postupku donošenja važan je za osiguravanje potpunog i pravodobnog uvođenja interoperabilnosti. Prvo, u okviru

¹⁰ Uredba (EU) 2019/1157 (20.6.2019.) o jačanju sigurnosti osobnih iskaznica građana Unije i boravišnih isprava koje se izdaju građanima Unije i članovima njihovih obitelji koji ostvaruju pravo na slobodno kretanje.

¹¹ Uvođenje sustavnih kontrola na vanjskim granicama za sve građane korištenjem Schengenskog informacijskog sustava. Sve schengenske države, kao i Rumunjska, Bugarska, Hrvatska i Cipar, primjenjuju pravila o sustavnim provjerama u relevantnim bazama podataka na vanjskim granicama, kako su uvedena u travnju 2017. U skladu s tim pravilima, moguća su privremena odstupanja na kopnenim ili morskim granicama, ali samo u odnosu na građane EU-a s obzirom na nerazmjern utjecaj na protok prometa. Trenutačno je šest država članica/država pridruženih Schengenu (Hrvatska, Finska, Mađarska, Latvija, Norveška i Slovenija) prijavilo takva odstupanja. U pogledu zračnih granica, mogućnost odstupanja od pravila o sustavnim kontrolama istekla je u travnju 2019.

¹² Ojačani Schengenski informacijski sustav (Uredba (EU) 2018/1860 (28.11.2018.), Uredba (EU) 2018/1861 (28.11.2018.), Uredba (EU) 2018/1862 (28.11.2018.)) i Europski informacijski sustav kaznene evidencije proširen na državljane trećih zemalja (Uredba (EU) 2019/816 (17.4.2019.)). Jačanje Schengenskog informacijskog sustava uključuje opću obvezu unošenja upozorenja povezanih s terorizmom u sustav.

¹³ Sustav ulaska/izlaska EU-a (Uredba (EU) 2017/2226 (30.11.2017.)) i europski sustav za informacije o putovanjima i odobravanje putovanja (Uredba (EU) 2018/1240 (12.9.2018.) i Uredba (EU) 2018/1241 (12.9.2018.)).

¹⁴ Tijekom posljednjih godina uloga Europolu znatno je ojačana u pogledu opsega. Agencija je ojačana donošenjem Uredbe o Europolu 2016. (Uredba (EU) 2016/794 (11.5.2016.)). Države članice znatno su povećale količinu informacija koje se razmjenjuju s Europolom i putem njega. Uspostava Europolova centra za borbu protiv terorizma (ECTC) ojačala je analitičke sposobnosti Europolu u slučajevima povezanim s terorizmom. Proračun Europolu posljednjih se godina stalno povećavao, s 82 milijuna EUR 2014. na 138 milijuna EUR 2019. Pregovori o proračunu za 2020. su u tijeku.

¹⁵ Uredba (EU) 2019/817 (20.5.2019.) i Uredba (EU) 2019/818 (20.5.2019.).

tehničke provedbe **europskog sustava za informacije o putovanjima i odobravanje putovanja** potrebne su tehničke izmjene predmetnih uredbi ¹⁶ radi potpune uspostave sustava. Komisija poziva Europski parlament da ubrza rad na tim tehničkim izmjenama kako bi što prije započeli međuinstitucijski pregovori. Drugo, još su u tijeku međuinstitucijski pregovori o prijedlogu iz svibnja 2018. za jačanje i ažuriranje postojećeg **viznog informacijskog sustava**¹⁷. Nakon prvog sastanka u okviru trijaloga održanog 22. listopada 2019., Komisija poziva oba suzakonodavca da što prije zaključe pregovore. Treće, još uvijek nije postignut dogovor o prijedlogu Komisije iz svibnja 2016. da se opseg sustava **Eurodac**¹⁸ proširi tako da se ne pohranjuju samo otisci prstiju i relevantni podaci podnositelja zahtjeva za azil i osoba zadržanih pri nezakonitom prelasku vanjske granice, već i oni državljana trećih zemalja s nezakonitim boravkom. Predloženim izmjenama produljilo bi se razdoblje pohrane otisaka prstiju i relevantnih podataka o osobama koje nezakonito ulaze u EU. Komisija poziva suzakonodavce da donesu prijedlog.

Kako bi se ojačali informacijski sustavi EU-a za upravljanje sigurnošću, granicama i migracijama, Komisija poziva Europski parlament i Vijeće:

- da ubrzaju rad u cilju postizanja brzog dogovora o predloženim tehničkim izmjenama koje su potrebne za uspostavu **europskog sustava za informacije o putovanjima i odobravanje putovanja**;
- da brzo obave i zaključe pregovore o prijedlogu za jačanje postojećeg **viznog informacijskog sustava**;
- da donesu zakonodavni prijedlog o **Eurodacu** (*prioritet iz Zajedničke izjave*).

3. *Sužavanje prostora za djelovanje terorista*

EU je poduzeo čvrste mjere kako bi suzio prostor za djelovanje terorista novim pravilima kojima se teroristima i drugim kriminalcima otežava pristup eksplozivima¹⁹, vatrenom oružju i financiranju²⁰ te ograničava njihovo kretanje²¹.

Radi jačanja pravosudnog odgovora na terorizam, Agencija EU-a za suradnju u kaznenom pravosuđu (Eurojust) uspostavila je 1. rujna 2019. **europski pravosudni registar za borbu protiv terorizma**. U registru će se prikupljati pravosudne informacije kako bi se uspostavile veze između postupaka protiv osumnjičenika za kaznena djela terorizma, čime će se ojačati koordinacija među tužiteljima u istragama u području borbe protiv terorizma s potencijalnim prekograničnim implikacijama.

Međutim, potrebni su daljnji naponi za potporu i olakšavanje istraga u prekograničnim predmetima, posebno kad je riječ o **pristupu tijela za izvršavanje zakonodavstva elektroničkim dokazima**. U pogledu zakonodavnih prijedloga iz travnja 2018. za poboljšanje prekograničnog pristupa elektroničkim dokazima u kaznenim istragama²², Europski parlament

¹⁶ Uredba (EU) 2018/1240 (12.9.2018.) i Uredba (EU) 2018/1241 (12.9.2018.).

¹⁷ COM (2018) 302 final (16.5.2018.).

¹⁸ COM (2016) 272 final (4.5.2016.).

¹⁹ Uredba (EU) 2019/1148 (20.6.2019.) o stavljanju na tržište i uporabi prekursora eksploziva. Uredba je stupila na snagu 31. srpnja 2019. i primjenjuje se 18 mjeseci nakon stupanja na snagu.

²⁰ Direktiva (EU) 2019/1153 (11.7.2019.) o utvrđivanju pravila kojima se olakšava uporaba financijskih i drugih informacija u svrhu sprečavanja, otkrivanja, istrage ili progona određenih kaznenih djela.

²¹ Uvođenje sustavnih kontrola na vanjskim granicama za sve građane korištenjem Schengenskog informacijskog sustava.

²² COM(2018) 225 final (17.4.2018.) i COM(2018) 226 final (17.4.2018.).

tek treba donijeti svoje pregovaračko stajalište prije nego što su zakonodavci započnu pregovore. Komisija poziva Europski parlament da ubrza rad na tom zakonodavnom prijedlogu kako bi ga zakonodavci mogli brzo donijeti. Na temelju svojeg prijedloga o unutarnjim pravilima EU-a, Komisija sudjeluje u **međunarodnim pregovorima** za poboljšanje prekograničnog pristupa elektroničkim dokazima. Komisija i tijela Sjedinjenih Američkih Država održali su 25. rujna 2019. prvi krug službenih pregovora o **sporazumu između EU-a i SAD-a o prekograničnom pristupu elektroničkim dokazima**. Sljedeći je krug predviđen za 6. studenoga 2019. U kontekstu tekućih pregovora o **Drugom dodatnom protokolu uz Budimpeštansku konvenciju Vijeća Europe o kibernetičkom kriminalu** Komisija je u ime Unije sudjelovala na trima pregovaračkim sastancima u srpnju, rujnu i listopadu 2019. Iako je u tim pregovorima ostvaren znatan napredak, još je potrebno riješiti niz važnih tema od velikog interesa za Uniju, kao što su mjere za zaštitu podataka. Pregovori o Drugom dodatnom protokolu nastaviti će se u studenome 2019. i tijekom 2020. Važno je ubrzati te pregovore kako bi se poboljšala međunarodna suradnja u pogledu dijeljenja elektroničkih dokaza, osiguravajući usklađenost s pravom EU-a i obvezama država članica koje iz toga proizlaze te uzimajući u obzir budući razvoj prava EU-a.

S obzirom na trenutačnu zabrinutost u pogledu pranja novca, Europski parlament donio je 19. rujna 2019. **Rezoluciju o stanju provedbe zakonodavstva Unije o sprečavanju pranja novca**²³ te time odgovorio na paket od četiri izvješća o sprečavanju pranja novca koji je Komisija donijela 24. srpnja 2019.²⁴ Europski parlament pozvao je države članice da osiguraju pravilnu i brzu provedbu direktiva o sprečavanju pranja novca. Također je pozvao Komisiju da procijeni bi li uredba o sprečavanju pranja novca bila primjerenija od direktive te potrebu za mehanizmom koordinacije i potpore za financijsko-obavještajne jedinice.

Radi poboljšanja pristupa tijela za izvršavanje zakonodavstva elektroničkim dokazima Komisija poziva Europski parlament i Vijeće:

- da postignu brzi dogovor o zakonodavnim prijedlozima o **elektroničkim dokazima** (*prioritet iz Zajedničke izjave*).

4. Jačanje kibersigurnosti

Jačanje kibersigurnosti i dalje je ključni aspekt rada na uspostavi istinske i učinkovite sigurnosne unije. Provedbom Strategije EU-a za kibersigurnost iz 2017.²⁵, Unija je boljom zaštitom od napada i osiguravanjem bržeg oporavka poboljšala svoju otpornost, a povećanjem mogućnosti za uhićenje i kažnjavanje napadača i odvratanje, među ostalim putem okvira za zajednički diplomatski odgovor EU-a na zlonamjerne kiberaktivnosti. Unija podupire države članice u kiberobrani provedbom okvira za politiku kiberobrane EU-a.²⁶

²³ https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2019-0022_HR.html

²⁴ Izvješće o procjeni rizika od pranja novca i financiranja terorizma koji utječu na unutarnje tržište i odnose se na prekogranične aktivnosti (COM(2019) 370 (24.7.2019.)), Izvješće o međupovezanosti nacionalnih centraliziranih automatiziranih mehanizama (središnji registri ili središnji elektronički sustavi za dohvat podataka) država članica za bankovne račune (COM(2019) 372 final (24.7.2019.)), Izvješće o ocjeni nedavnih navodnih slučajeva pranja novca u kojima su sudjelovale kreditne institucije EU-a (COM(2019) 373 final (24.7.2019.)), Izvješće o ocjeni okvira za suradnju među financijsko-obavještajnim jedinicama (COM(2019) 371 final (24.7.2019.))

²⁵ JOIN(2017) 450 final (13.9.2017.).

²⁶ Okvir za politiku kiberobrane EU-a (ažuriran 2018.), kako ga je Vijeće donijelo 19. studenoga 2018. (14413/18).

Stupanjem na snagu Akta o kibersigurnosti²⁷ u lipnju 2019. uspostavlja se **europski okvir za kibersigurnosnu certifikaciju**. Certifikacija ima važnu ulogu u povećavanju sigurnosti i povjerenja u proizvode i usluge koji su bitni za jedinstveno digitalno tržište. Okvirom za certifikaciju osigurat će se programi certifikacije na razini EU-a kao sveobuhvatan skup pravila, tehničkih zahtjeva, normi i postupaka. On uključuje dvije skupine stručnjaka: Europsku skupinu za kibersigurnosnu certifikaciju koja predstavlja tijela država članica i Interesnu skupinu za kibersigurnosnu certifikaciju koja predstavlja industriju. Ta druga skupina objedinjuje ponudu i potražnju proizvoda i usluga informacijske i komunikacijske tehnologije, uključujući mala i srednja poduzeća, pružatelje digitalnih usluga, europska i međunarodna tijela za normizaciju, nacionalna akreditacijska tijela, nadzorna tijela za zaštitu podataka i tijela za ocjenjivanje sukladnosti.

Europski parlament i Vijeće još trebaju postići dogovor o zakonodavnoj inicijativi²⁸ za **Europski centar za stručnost u području kibersigurnosti, industrije, tehnologije i istraživanja te Mrežu nacionalnih koordinacijskih centara**. Prijedlogom se nastoji poboljšati kapacitet Unije u području kibersigurnosti poticanjem europskog tehnološkog i industrijskog ekosustava kibersigurnosti te koordinacijom i udruživanjem povezanih resursa. Komisija poziva oba suzakonodavca da nastave s radom i brzo zaključe međuinstitucijske pregovore o toj prioritetnoj inicijativi za jačanje kibersigurnosti.

Rad na jačanju kibersigurnosti uključuje potporu nacionalnoj i regionalnoj razini²⁹.

Uz suzbijanje kiberprijetnji usmjerenih na sustave i podatke, EU se nastavlja boriti protiv složenih višedimenzionalnih izazova koje predstavljaju **hibridne prijetnje**. U Vijeću je uspostavljena horizontalna radna skupina za suzbijanje hibridnih prijetnji kako bi se poboljšala otpornost EU-a i njegovih država članica na hibridne prijetnje te poduprle mjere za jačanje otpornosti društava na krize. Komisija i Europska služba za vanjsko djelovanje podupiru ta nastojanja u skladu sa Zajedničkim okvirom za suzbijanje hibridnih prijetnji iz 2016.³⁰ i Zajedničkom komunikacijom iz 2018.³¹ pod nazivom „Jačanje otpornosti i povećanje sposobnosti za odgovor na hibridne prijetnje”. Uz to, Zajednički istraživački centar razrađuje okvir konceptualnog modela za karakterizaciju hibridnih prijetnji s ciljem pomaganja državama članicama i njihovim nadležnim tijelima u određivanju vrste hibridnog napada s kojom bi se mogli suočiti. Modelom se analizira način na koji akter (državni ili nedržavni) upotrebljava niz instrumenata (od dezinformiranja do špijunaže ili fizičkih operacija) u različitim područjima (gospodarskom, vojnom, društvenom, političkom) kako bi utjecao na metu i ostvario niz ciljeva.

Radi jačanja kibersigurnosti Komisija poziva Europski parlament i Vijeće:

- da brzo postignu dogovor o zakonodavnom prijedlogu o **Europskom centru za stručnost u području kibersigurnosti, industrije, tehnologije i istraživanja te Mreži nacionalnih koordinacijskih centara**.

III. POVEĆANJE SIGURNOSTI DIGITALNIH INFRASTRUKTURA

²⁷ Uredba (EU) 2019/881 (17.4.2019.)

²⁸ COM(2018) 630 final (12.9.2018.).

²⁹ Na primjer, Komisija podupire međuregionalno inovacijsko partnerstvo u području kibersigurnosti, u kojem sudjeluju Bretanja, Kastilja i León, Sjeverna Rajna-Vestfalija, Središnja Finska i Estonija, u cilju razvoja europskog vrijednosnog lanca kibersigurnosti s naglaskom na komercijalizaciju i rast.

³⁰ JOIN(2016) 18 final (6.4.2016.).

³¹ JOIN(2018) 16 final (13.6.2018.).

Mreže pete generacije (5G) buduća su okosnica sve digitaliziranih gospodarstava i društava. Obuhvaćene su milijarde povezanih objekata i sustava, među ostalim u važnim sektorima kao što su energetika, promet, bankarstvo i zdravstvo te industrijski kontrolni sustavi koji sadržavaju osjetljive informacije i podržavaju sigurnosne sustave. Stoga je ključno osigurati kibersigurnost i otpornost 5G mreža.

Kao dio koordiniranog pristupa, države članice objavile su 9. listopada 2019. izvješće o **koordiniranoj procjeni rizika u području kibersigurnosti 5G mreža u EU-u**, uz potporu Komisije i Agencije Europske unije za kibersigurnost³². Taj važan korak dio je provedbe Preporuke Komisije iz ožujka 2019. u cilju osiguravanja visoke razine kibersigurnosti 5G mreža diljem EU-a³³. Izvješće se temelji na rezultatima nacionalnih procjena rizika u području kibersigurnosti u svim državama članicama. U njemu se navode glavne prijetnje i akteri koji ih uzrokuju, najosjetljivija infrastruktura, glavne slabosti (uključujući tehničke i druge vrste slabosti) te niz strateških rizika. Ta je procjena temelj za utvrđivanje mjera smanjenja rizika koje se mogu primijeniti na nacionalnoj i europskoj razini.

U izvješću se utvrđuje niz važnih **kibersigurnosnih izazova** koji će se vjerojatno pojaviti ili postati vidljiviji u 5G mrežama. Ti su sigurnosni izazovi uglavnom povezani s ključnim inovacijama u 5G tehnologiji, osobito s važnošću računalnog programa i širokim rasponom usluga i aplikacija koje omogućuje 5G, kao i ulogom dobavljača u izgradnji i upravljanju 5G mrežama te razinom ovisnosti o pojedinim dobavljačima. To znači da proizvodi, usluge i djelatnosti dobavljača sve više postaju dio „površine za napad” 5G mreža. Nadalje, profil rizičnosti pojedinačnih dobavljača bit će posebno važan, uključujući vjerojatnost da je dobavljač podložan uplitanju iz zemlje izvan EU-a.

U skladu s postupkom utvrđenim u Preporuci Komisije iz ožujka 2019., države članice trebale bi do 31. prosinca 2019. postići dogovor o **paketu mjera za smanjenje rizika** u cilju suzbijanja identificiranih kibersigurnosnih rizika na nacionalnoj razini i razini Unije. Komisija i Europska služba za vanjsko djelovanje nastavit će surađivati s partnerima istomišljenicima u području kibersigurnosti i otpornosti 5G mreža. U tom pogledu, Komisija surađuje s NATO-om u vezi s koordiniranom procjenom rizika u području kibersigurnosti 5G mreža u EU-u.

³² Koordiniranu procjenu rizika u području kibersigurnosti 5G mreža u EU-u dovršila je skupina za suradnju sastavljena od nadležnih tijela, kako je utvrđeno u Direktivi o sigurnosti mrežnih i informacijskih sustava (Direktiva (EU) 2016/1148 (6.7.2016.)), uz pomoć Komisije i Agencije Europske unije za kibersigurnost: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/eu-wide-coordinated-risk-assessment-5g-networks-security>.

³³ C(2019) 2355 final (26.3.2019.).

IV. BORBA PROTIV DEZINFORMIRANJA I ZAŠTITA IZBORA OD OSTALIH KIBERPRIJETNJI

EU je uspostavio **okvir za koordinirano djelovanje protiv dezinformiranja** uz potpuno poštovanje europskih vrijednosti i temeljnih prava³⁴. U skladu s Akcijskim planom za borbu protiv dezinformiranja³⁵, nastavlja se rad na sužavanju prostora za dezinformiranje, među ostalim i u cilju zaštite integriteta izbora.

Za to je vrlo važna suradnja s industrijom putem samoregulatornog **Kodeksa prakse za borbu protiv dezinformiranja** za internetske platforme i sektor oglašavanja koji se počeo primjenjivati u listopadu 2018³⁶. Komisija je ocijenila učinkovitost Kodeksa u prvoj godini primjene na temelju godišnjih izvješća o samoprocjeni koja su podnijele internetske platforme i drugi potpisnici Kodeksa, a koja su objavljena 29. listopada 2019. zajedno s Izjavom Komisije.³⁷ U izvješćima su vidljiva ozbiljna nastojanja potpisnika da ispune svoje obveze.

Mjere koje poduzimaju platforme potpisnice razlikuju se u smislu brzine i opsega u pogledu pet stupova obveza iz Kodeksa. Ostvaren je veći napredak u pogledu obveza koje se odnose na europske izbore 2019., odnosno na onemogućavanje poticanja na oglašavanje i monetizaciju za dezinformiranje (1. stup), osiguravanje transparentnosti političkog oglašavanja i oglašavanja povezanog s određenim pitanjem (2. stup) te osiguravanje integriteta usluga protiv nevjerodostojnih računa i ponašanja (3. stup). Suprotno tome, napredak je slabiji ili je izostao u pogledu obveza za osnaživanje potrošača (4. stup) i obveza za osnaživanje istraživačke zajednice, uključujući na način da platforme osiguraju relevantan pristup skupovima podataka u istraživačke svrhe kojim se poštuje privatnost (5. stup). Postoje i razlike u opsegu mjera koje poduzima svaka platforma kako bi osigurala provedbu svojih obveza, kao i razlike među državama članicama u pogledu uvođenja pojedinačnih politika. Komisija i dalje surađuje s potpisnicima Kodeksa i drugim dionicima kako bi se pojačalo djelovanje protiv dezinformiranja.

U skladu s Akcijskim planom za borbu protiv dezinformiranja, Komisija i Visoki predstavnik uspostavili su u suradnji s državama članicama **sustav brzog uzbunjivanja** za borbu protiv kampanja dezinformiranja. Sustav brzog uzbunjivanja omogućio je institucijama EU-a i državama članicama da dijele informacije i analize uoči izbora za Europski parlament 2019., kao i da koordiniraju odgovore. Suradnja se dodatno intenzivirala nakon izbora te se svakodnevno razmjenjuju informacije na radnoj razini, a različite države članice organizirale su tri sastanka kontaktnih točaka sustava brzog uzbunjivanja.

U otkrivanju dezinformacija pomogao je i rad **skupine za strateško komuniciranje** („StratComms”), a posebno njezine radne skupine East Stratcom koja vodi projekt

³⁴ Vidjeti Akcijski plan za borbu protiv dezinformiranja (JOIN(2018) 36 final (5.12.2018.)).

³⁵ JOIN (2019) 12 final (14.6.2019.).

³⁶ Prema Kodeksu, internetske platforme Google, Facebook, Twitter i Microsoft obvezale su se da će sprječavati manipulativnu upotrebu njihovih usluga od strane zlonamjernih aktera, osigurati transparentnost i javno objavljivanje političkog oglašavanja te poduzimati druge mjere za povećanje transparentnosti, odgovornosti i pouzdanosti internetskog ekosustava. Trgovinska udruženja iz sektora oglašavanja obvezala su se surađivati s platformama kako bi se poboljšala kontrola objavljivanja oglasa i razvili novi sigurnosni alati za ograničavanje oglašavanja na internetskim stranicama koje šire dezinformacije.

³⁷ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hr/statement_19_6166. Osim Googlea, Facebooka, Twittera i Microsofta, ostali potpisnici Kodeksa su Mozilla, sedam udruženja na europskoj ili nacionalnoj razini koja predstavljaju sektor oglašavanja te EDiMA, europsko udruženje koje predstavlja platforme i druga tehnološka poduzeća koja posluju u internetskom sektoru.

„EUvsDisinfo” za praćenje, analiziranje i odgovor na proruske dezinformacije³⁸. Od početka 2019. prvi namjenski proračun od 3 milijuna EUR omogućio je jačanje i širenje tog rada te je on obuhvatio praćenje i analizu proruskih dezinformacija na internetu, televiziji i radiju te društvenim mrežama na 19 jezika, od engleskog do srpskog i arapskog jezika. Broj otkrivenih aktivnosti dezinformiranja više se nego udvostručio zahvaljujući poboljšanom kapacitetu praćenja: do sada je 2019. otkriveno oko 2000 slučajeva dezinformiranja, dok je u istom razdoblju 2018. bilo otkriveno 765 slučajeva. Radna skupina East Stratcom imala je važnu ulogu u praćenju i otkrivanju proruskih dezinformacija koje su bile usmjerene na izbore za Europski parlament 2019. Istraživanje je bilo povezano s kampanjom za informiranje javnosti o pokušajima uplitanja u izborne procese diljem svijeta. Kampanja provedena u bliskoj suradnji s Europskim parlamentom i Komisijom rezultirala je s više od 20 intervjua za medije, a u njoj je sudjelovalo više od 300 novinara.

Komisija je poduzela i mjere za **ograničavanje širenja dezinformacija i mitova o institucijama i politikama EU-a**. Uspostavila je mrežu stručnjaka za komunikaciju te internetski portal na kojem se objavljuje interaktivni informativni materijal o politikama EU-a i izazovu dezinformiranja te njegovu utjecaju na društvo. U suradnji s Europskim parlamentom i Europskom službom za vanjsko djelovanje, pokrenula je i niz kampanja na društvenim mrežama za suzbijanje dezinformiranja³⁹.

V. PROVEDBA DRUGIH PRIORITETNIH DOSJEA U PODRUČJU SIGURNOSTI

1. Provedba zakonodavnih mjera koje se odnose na sigurnosnu uniju

Dogovorene mjere koje se odnose na sigurnosnu uniju pozitivno će utjecati na sigurnost samo ako sve države članice osiguraju njihovu brzu i potpunu provedbu. S tim ciljem Komisija aktivno podupire države članice u provedbi zakonodavstva EU-a, među ostalim financiranjem i olakšavanjem razmjene najbolje prakse. Komisija koristi sve svoje ovlasti na temelju Ugovora za izvršavanje zakonodavstva EU-a, uključujući i postupke zbog povrede prava.

Rok za prenošenje **Direktive EU-a o evidenciji podataka o putnicima**⁴⁰ istekao je 25. svibnja 2018. Do sada je 25 država članica izvijestilo o potpunom prenošenju,⁴¹ što je znatan napredak od srpnja 2018. kada je Komisija pokrenula postupke zbog povrede prava protiv 14 država članica⁴². Dvije države članice još nisu izvijestile o potpunom prenošenju, iako su u tijeku postupci zbog povrede prava pokrenuti 19. srpnja 2018⁴³. Usto, Komisija i dalje podupire sve države članice u nastojanjima da dovrše razvoj svojih sustava evidencije podataka o putnicima, među ostalim olakšavanjem razmjene informacija i primjera dobre prakse.

³⁸ www.euvsdisinfo.eu

³⁹ <https://europa.eu/euprotects/>

⁴⁰ Direktiva (EU) 2016/681 (27.4.2016.). Danska nije sudjelovala u donošenju ove Direktive te ona za nju nije obvezujuća niti se na nju primjenjuje.

⁴¹ Pri upućivanju na izvješćivanje o potpunom prenošenju uzimaju se u obzir izjave država članica te se ne dovodi u pitanje provjera prenošenja koju provode službe Komisije (stanje na dan 17. listopada 2019.).

⁴² Vidjeti Šesnaesto izvješće o napretku u uspostavi učinkovite i istinske sigurnosne unije (COM(2018) 690 final (10.10.2018.)).

⁴³ Slovenija je izvijestila o djelomičnom prenošenju. Španjolska nije izvijestila o prenošenju (stanje na dan 17. listopada 2019.).

Rok za prenošenje **Direktive o suzbijanju terorizma**⁴⁴ istekao je 8. rujna 2018. Do sada su 22 države članice izvijestile o potpunom prenošenju, što je znatan napredak od studenoga 2018. kada je Komisija pokrenula postupke zbog povrede prava protiv 16 država članica⁴⁵. Tri države članice još nisu izvijestile o potpunom prenošenju, iako su u tijeku postupci zbog povrede prava⁴⁶. Komisija je 25. srpnja 2019. poslala obrazložena mišljenja dvjema državama članicama zbog toga što nisu izvijestile o potpunom prenošenju Direktive⁴⁷. U svojem su odgovoru obje države članice najavile da će se zakonodavni rad dovršiti do kraja ove godine.

Rok za prenošenje **Direktive o nadzoru nabave i posjedovanja oružja**⁴⁸ istekao je 14. rujna 2018. Do sada je 13 država članica izvijestilo o potpunom prenošenju. 15 država članica još nije izvijestilo o potpunom prenošenju, iako su u tijeku postupci zbog povrede prava pokrenuti 22. studenoga 2018.⁴⁹ Komisija je 25. srpnja 2019. poslala obrazložena mišljenja 20 država članica zbog toga što nisu izvijestile o potpunom prenošenju Direktive. U svojem je odgovoru pet država članica izvijestilo o potpunom prenošenju Direktive⁵⁰.

Rok za prenošenje **Direktive o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka**⁵¹ istekao je 6. svibnja 2018. Do sada je 25 država članica izvijestilo o potpunom prenošenju, što je znatan napredak od srpnja 2018. kada je Komisija pokrenula postupke zbog povrede prava protiv 19 država članica⁵². Tri države članice još nisu izvijestile o potpunom prenošenju, iako su u tijeku postupci zbog povrede prava⁵³. Komisija je 25. srpnja 2019. odlučila pokrenuti postupak protiv dvije države članice⁵⁴ pred Sudom Europske unije zbog neprenošenja Direktive te je poslala službenu opomenu jednoj državi članici⁵⁵ zbog neprenošenja Direktive u potpunosti⁵⁶.

Komisija ocjenjuje prenošenje **Četvrte direktive o sprečavanju pranja novca**⁵⁷ te provjerava provode li se pravila u državama članicama. Države članice morale su prenijeti tu direktivu u nacionalno zakonodavstvo do 26. lipnja 2018. Komisija nastavlja postupke zbog povrede prava protiv 21 države članice jer je na temelju priopćenja dobivenih od država

⁴⁴ Direktiva (EU) 2017/541 (15.3.2017.). Direktiva se ne primjenjuje na Ujedinjenu Kraljevinu, Irsku i Dansku.

⁴⁵ Vidjeti Sedamnaesto izvješće o napretku u uspostavi učinkovite i istinske sigurnosne unije (COM(2018) 845 final (11.12.2018.)).

⁴⁶ Grčka i Luksemburg nisu priopćili nacionalne provedbene mjere. Poljska je priopćila nacionalne mjere koje podrazumijevaju djelomično prenošenje (stanje na dan 17. listopada 2019.).

⁴⁷ Grčka i Luksemburg.

⁴⁸ Direktiva (EU) 2017/853 (17.10.2019.).

⁴⁹ Belgija, Češka, Estonija, Poljska, Švedska, Slovačka i Ujedinjena Kraljevina izvijestile su o mjerama prenošenja za dio novih odredaba. Cipar, Njemačka, Grčka, Španjolska, Luksemburg, Mađarska, Rumunjska i Slovenija nisu izvijestili o mjerama prenošenja (stanje na dan 17. listopada 2019.).

⁵⁰ Finska, Irska, Litva, Nizozemska, Portugal (stanje na dan 17. listopada 2019.).

⁵¹ Direktiva (EU) 2016/680 (27.4.2016.).

⁵² Vidjeti Šesnaesto izvješće o napretku u uspostavi učinkovite i istinske sigurnosne unije (COM(2018) 690 final (10.10.2018.)).

⁵³ Slovenija je izvijestila o djelomičnom prenošenju. Španjolska nije izvijestila o prenošenju. Iako je Njemačka izvijestila o potpunom prenošenju, Komisija smatra da prenošenje nije potpuno (stanje na dan 17. listopada 2019.).

⁵⁴ Grčka i Španjolska.

⁵⁵ Njemačka.

⁵⁶ Grčka je izvijestila o potpunom prenošenju koje Komisija ocjenjuje.

⁵⁷ Direktiva (EU) 2015/849 (20.5.2015.).

članica ocijenila da ta direktiva nije u potpunosti prenesena.⁵⁸

Komisija je ocijenila usklađenost prenošenja **direktiva o kiberkriminalitetu**. U srpnju i listopadu 2019. pokrenula je postupke zbog povrede prava protiv 23 države članice⁵⁹ jer je ocijenila da nacionalnim provedbenim zakonodavstvom o kojem su izvijestile države članice nije pravilno prenesena **Direktiva o suzbijanju seksualnog zlostavljanja djece**⁶⁰. Komisija je također u srpnju i listopadu 2019. pokrenula postupke zbog povrede prava protiv četiri države članice⁶¹ jer je ocijenila da nacionalnim provedbenim zakonodavstvom o kojem su izvijestile države članice nije pravilno prenesena **Direktiva o napadima na informacijske sustave**⁶².

Komisija poziva države članice da hitno poduzmu potrebne mjere za potpuno prenošenje sljedećih direktiva u nacionalno zakonodavstvo te da o tome izvijeste Komisiju:

- **Direktive o evidenciji podataka o putnicima**, o čijem prenošenju u nacionalno zakonodavstvo još nije izvijestila jedna država članica, a jedna država članica treba dovršiti postupak izvješćivanja o prenošenju⁶³;
- **Direktive o suzbijanju terorizma**, o čijem prenošenju u nacionalno zakonodavstvo još nisu izvijestile dvije države članice, a jedna država članica treba dovršiti postupak izvješćivanja o prenošenju⁶⁴;
- **Direktive o nadzoru nabave i posjedovanja oružja**, o čijem prenošenju u nacionalno zakonodavstvo još nije izvijestilo osam država članica, a sedam država članica treba dovršiti postupak izvješćivanja o prenošenju⁶⁵;
- **Direktive o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka**, o čijem prenošenju u nacionalno zakonodavstvo još nije izvijestila jedna država članica, a dvije države članice trebaju dovršiti postupak izvješćivanja o prenošenju⁶⁶;
- **Četvrte direktive o sprečavanju pranja novca**, o čijem prenošenju 21 država članica treba dovršiti postupak izvješćivanja⁶⁷;

⁵⁸ Belgija, Bugarska, Češka, Danska, Njemačka, Estonija, Irska, Francuska, Italija, Cipar, Latvija, Litva, Mađarska, Nizozemska, Austrija, Poljska, Rumunjska, Slovačka, Finska, Švedska i Ujedinjena Kraljevina (stanje na dan 17. listopada 2019.). Prethodno je zaključeno sedam postupaka zbog povrede prava povezanih s tom direktivom.

⁵⁹ Belgija, Bugarska, Češka, Njemačka, Estonija, Grčka, Španjolska, Francuska, Hrvatska, Italija, Latvija, Litva, Luksemburg, Mađarska, Malta, Austrija, Poljska, Portugal, Rumunjska, Slovenija, Slovačka, Finska i Švedska.

⁶⁰ Direktiva 2011/93/EU (13.12.2011.).

⁶¹ Bugarska, Italija, Portugal i Slovenija.

⁶² Direktiva 2013/40/EU (12.8.2013.).

⁶³ Slovenija je izvijestila o djelomičnom prenošenju. Španjolska nije izvijestila o prenošenju (stanje na dan 17. listopada 2019.).

⁶⁴ Grčka i Luksemburg nisu izvijestili o prenošenju. Poljska je izvijestila o djelomičnom prenošenju (stanje na dan 17. listopada 2019.).

⁶⁵ Belgija, Češka, Estonija, Poljska, Švedska, Slovačka i Ujedinjena Kraljevina izvijestile su o mjerama prenošenja za dio novih odredaba. Cipar, Njemačka, Grčka, Španjolska, Luksemburg, Mađarska, Rumunjska i Slovenija nisu izvijestili o mjerama prenošenja (stanje na dan 17. listopada 2019.).

⁶⁶ Slovenija je izvijestila o djelomičnom prenošenju. Španjolska nije izvijestila o prenošenju. Iako je Njemačka izvijestila o potpunom prenošenju, Komisija smatra da prenošenje nije potpuno (stanje na dan 17. listopada 2019.).

⁶⁷ Belgija, Bugarska, Češka, Danska, Njemačka, Estonija, Irska, Francuska, Italija, Cipar, Latvija, Litva, Mađarska, Nizozemska, Austrija, Poljska, Rumunjska, Slovačka, Finska, Švedska i Ujedinjena Kraljevina (stanje na dan 17. listopada 2019.).

- **Direktive o suzbijanju seksualnog zlostavljanja djece**, u vezi s kojom su zbog nepravilnog prenošenja pokrenuti postupci zbog povrede prava protiv 23 države članice⁶⁸;
- **Direktive o napadima na informacijske sustave** u vezi s kojom su zbog nepravilnog prenošenja pokrenuti postupci zbog povrede prava protiv četiri države članice⁶⁹.

2. Pripravnost i zaštita

Jačanje otpornosti na sigurnosne prijetnje važno je za uspostavu učinkovite i istinske sigurnosne unije. Komisija podupire države članice i lokalna tijela u poboljšanju zaštite javnih prostora i provedbi Akcijskog plana iz listopada 2017. te Partnerstva za sigurnost javnih prostora iz siječnja 2019. u okviru Plana EU-a za gradove. U tome sudjeluju gradovi koji su se javili Komisiji i zatražili potporu u prevladavanju izazova povezanih sa zaštitom javnih prostora.

Razmjena najbolje prakse među lokalnim tijelima te s privatnim operatorima važna je za veću sigurnost javnih prostora. To je bila glavna tema **Europskog tjedna sigurnosti** održanog u Nici (Francuska) od 14. do 18. listopada 2019. u organizaciji projekta „Zaštita udruženih gradova od terorizma u osiguravanju urbanih područja” koji financira EU. Na događaju na kojem se okupilo 500 sudionika iz gradova diljem Europe, nacionalnih tijela i istraživačkih institucija naglašena je važnost bliske suradnje svih uključenih dionika, javnih i privatnih, te uloga novih tehnologija u boljoj zaštiti gradova. Zaštita javnih prostora bila je tema i **Europskog tjedna regija i gradova** održanog u Bruxellesu od 7. do 10. listopada 2019., na kojem je organizirana radionica o Partnerstvu za sigurnost javnih prostora u okviru Plana EU-a za gradove. Razgovaralo se o ulozi lokalnih tijela u sigurnosnoj politici, propisima i financiranju EU-a za suočavanje s glavnim sigurnosnim izazovima u gradskim javnim prostorima te ključnim temama kao što su inovacije putem pametnih rješenja i tehnologija, uključujući koncept integrirane sigurnosti, sprečavanje i socijalnu uključenost. Komisija doprinosi i poticanju inovacija gradova u tim područjima svojim zadnjim pozivom na podnošenje prijedloga za inovativne mjere za gradove, čiji su rezultati objavljeni u kolovozu 2019. Među odabranim projektima tri će grada (Pirej u Grčkoj, Tampere u Finskoj i Torino u Italiji) testirati nova rješenja u vezi s pitanjima sigurnosti gradova⁷⁰.

Kako bi se bolje **zaštitila mjesta bogoslužja** i istražile potrebe različitih vjerskih skupina, Komisija je 7. listopada 2019. organizirala sastanak s predstavnicima židovske, muslimanske, kršćanske i budističke zajednice. Kao dio provedbe Akcijskog plana EU-a iz 2017. za potporu zaštiti javnih prostora, sastanak je pokazao da se svijest o sigurnosti i pripravnost znatno razlikuju među različitim vjerskim zajednicama te je istaknuta važnost daljnje razmjene dobre prakse. Sastanak je također pokazao da uvođenje osnovnih sigurnosnih mjera i veća svijest o sigurnosti nisu nekompatibilni s otvorenim i dostupnim karakterom mjesta bogoslužja. Komisija će prikupljati primjere dobre prakse i materijale za informiranje na svojoj elektroničkoj stručnoj platformi te će o tom pitanju obavijestiti sigurnosna tijela država članica na javno-privatnom forumu za zaštitu javnih prostora.

⁶⁸ Belgija, Bugarska, Češka, Njemačka, Estonija, Grčka, Španjolska, Francuska, Hrvatska, Italija, Latvija, Litva, Luksemburg, Mađarska, Malta, Austrija, Poljska, Portugal, Rumunjska, Slovenija, Slovačka, Finska i Švedska.

⁶⁹ Bugarska, Italija, Portugal i Slovenija.

⁷⁰ Inovativne mjere za gradove su instrument koji sufinancira Europski fond za regionalni razvoj. Dodatne informacije: <https://www.uia-initiative.eu/en/call-proposals/4th-call-proposals>.

Područje koje zahtijeva dodatnu pozornost jest sve veća sigurnosna prijetnja ključnoj infrastrukturi i javnim prostorima koju predstavljaju **bespilotne letjelice**. Dopunom novih propisa EU-a⁷¹ o sigurnim operacijama bespilotnih letjelica u zračnom prostoru s posadom, bez dovođenja u pitanje mogućnosti svrhovite upotrebe tih letjelica, Komisija podupire države članice u praćenju trendova koji se odnose na zlonamjernu upotrebu bespilotnih letjelica te financiranju relevantnih istraživanja i olakšavanju testiranja protumjera. Razmjena iskustava i najbolje prakse jako je važna, što je pokazala međunarodna konferencija na visokoj razini o suzbijanju prijetnji koje predstavljaju sustavi bespilotnih zrakoplova održana u Bruxellesu 17. listopada 2019. U organizaciji Komisije, okupila je 250 sudionika iz država članica, međunarodnih organizacija, partnerskih trećih zemalja, industrije, akademske zajednice i civilnog društva kako bi raspravljali o sigurnosnim izazovima koje predstavljaju bespilotne letjelice i odgovorima na njih. Sastanak je ukazao na potrebu za redovitim procjenama rizika u vezi s bespilotnim letjelicama te za bliskom suradnjom tijela za zrakoplovstvo i tijela za izvršavanje zakonodavstva kad je riječ o daljnjem razvoju europskog zakonodavstva o sigurnim operacijama bespilotnih letjelica. Postoji i potreba za daljnjim testiranjem protumjera protiv bespilotnih letjelica upotrebom koordiniranog europskog pristupa. Nadalje, dogovoreno je da je bliska suradnja nadležnih tijela i industrije ključna kako bi se osiguralo da su bespilotne letjelice sigurne i operativno pouzdane te da ih se ne može lako zloupotrijebiti.

3. Vanjska dimenzija

S obzirom na to da većina sigurnosnih rizika s kojima se Unija suočava nadilazi granice EU-a i predstavlja globalne prijetnje, suradnja s partnerskim zemljama, organizacijama i relevantnim dionicima ima važnu ulogu u izgradnji učinkovite i istinske sigurnosne unije.

Razmjena informacija ključna je za tu suradnju. Komisija je zajedno s ovim izvješćem donijela preporuku Vijeću za odobravanje otvaranja pregovora o **sporazumu između EU-a i Novog Zelanda o razmjeni osobnih podataka za borbu protiv teških kaznenih djela i terorizma** između Europolu i nadležnih tijela Novog Zelanda. Takvim će se sporazumom dodatno ojačati kapaciteti Europolu za suradnju s Novim Zelandom radi sprečavanja i suzbijanja kaznenih djela koja ulaze u područje Europolovih ciljeva. Iako radni dogovor između Europolu i policije Novog Zelanda iz travnja 2019. pruža okvir za strukturiranu stratešku suradnju, on nije pravna osnova za razmjenu osobnih podataka. Razmjena osobnih podataka uz potpuno poštovanje prava EU-a i temeljnih prava ključna je za učinkovitu operativnu policijsku suradnju. Na temelju terorističkih prijetnji, izazova povezanih s migracijama i operativnih potreba Europolu, Komisija je prethodno utvrdila osam prioriteta zemalja na Bliskom istoku / u sjevernoj Africi za otvaranje pregovora.⁷² Uzimajući u obzir operativne potrebe tijela kaznenog progona diljem EU-a i moguće koristi tješnje suradnje u tom području, kako su pokazale aktivnosti nakon napada u Christchurchu u ožujku 2019., Komisija smatra da je potrebno dodati Novi Zeland među prioriteta zemlje te u kratkom roku započeti pregovore.

Važan dio sigurnosne suradnje Unije s partnerskim trećim zemljama je i prijenos **podataka iz evidencije podataka o putnicima**. Komisija je 27. rujna 2019. donijela preporuku Vijeću za odobravanje otvaranja pregovora o sporazumu između **EU-a i Japana** o prijenosu podataka iz

⁷¹ Provedbena uredba Komisije (EU) 2019/947 od 24. svibnja 2019. o pravilima i postupcima za rad bespilotnih zrakoplova.

⁷² Vidjeti Jedanaesto izvješće o napretku prema uspostavi učinkovite i istinske sigurnosne unije (COM(2017) 608 final, (18.10.2017.)). Prioritetne su zemlje Alžir, Egipat, Izrael, Jordan, Libanon, Maroko, Tunis i Turska.

evidencije podataka o putnicima radi sprečavanja i suzbijanja terorizma i teških transnacionalnih kaznenih djela uz potpuno poštovanje mjera zaštite podataka i temeljnih prava⁷³. Preporuka se razmatra na razini radne skupine Vijeća i Komisija poziva Vijeće da brzo donese odluku o mandatu za pregovore s Japanom. Iz sigurnosne perspektive bilo bi važno postići dogovor do Olimpijskih igara 2020.

Komisija na globalnoj razini podupire rad **Međunarodne organizacije civilnog zrakoplovstva** na uspostavi standarda za obradu podataka iz evidencije podataka o putnicima. To je u skladu s pozivom iz Rezolucije Vijeća sigurnosti UN-a 2396 da sve države članice Ujedinjenih naroda razviju sposobnost prikupljanja, obrade i analiza podataka iz evidencije podataka o putnicima. Komisija je 13. rujna 2019. predstavila Prijedlog⁷⁴ odluke Vijeća o stajalištu koje treba zauzeti u ime EU-a u Međunarodnoj organizaciji civilnog zrakoplovstva u pogledu standarda i preporučene prakse za podatke iz evidencije podataka o putnicima. Prijedlog se razmatra na razini radne skupine Vijeća i Komisija poziva na brzo donošenje Odluke Vijeća. Stajalište Unije i njezinih država članica utvrđeno je i u informativnom dokumentu pod nazivom „Standardi i načela za prikupljanje, korištenje, obradu i zaštitu podataka iz evidencije podataka o putnicima“, koji je podnesen na 40. sjednici Skupštine Međunarodne organizacije civilnog zrakoplovstva.

Kad je riječ o radu na sklapanju novog sporazuma o evidenciji podataka o putnicima s **Kanadom**, Komisija traži brzo dovršenje sporazuma. U međuvremenu su ovo ljeto započeli kombinirano zajedničko preispitivanje i zajednička evaluacija sporazuma o evidenciji podataka o putnicima s **Australijom** te zajednička evaluacija takvog sporazuma sa **Sjedinjenim Američkim Državama**, a posjeti Canberri i Washingtonu odveli su se u kolovozu i rujnu 2019. Komisija je na zatvorenoj sjednici 14. listopada 2019. obavijestila Odbor Europskog parlamenta za građanske slobode, pravosuđe i unutarnje poslove o napretku u suradnji s Japanom, Australijom i Kanadom u pogledu podataka iz evidencije podataka o putnicima.

Provedbom Zajedničkog akcijskog plana za borbu protiv terorizma na zapadnom Balkanu iz listopada 2018. ostvaren je napredak i u pogledu sigurnosne suradnje s partnerima sa **zapadnog Balkana**. Komisija je 9. listopada potpisala dva neobvezujuća bilateralna sporazuma o borbi protiv terorizma s Albanijom i Republikom Sjevernom Makedonijom⁷⁵. Njima se utvrđuju posebne prioritetne mjere koje trebaju poduzeti tijela tih partnerskih zemalja, a obuhvaćaju pet ciljeva Zajedničkog akcijskog plana⁷⁶ te se u njima navodi potpora koju Komisija namjerava pružiti. U nadolazećim tjednima trebali bi se potpisati slični sporazumi sa ostalim zemljama zapadnog Balkana. Komisija je 7. listopada 2019. potpisala sporazum s Crnom Gorom o njezinoj suradnji s Agencijom za europsku graničnu i obalnu stražu (EBCGA) u upravljanju granicama. Taj sporazum omogućuje Agenciji da pomaže Crnoj Gori u upravljanju granicama u cilju suzbijanja nezakonitih migracija i prekograničnog kriminala, čime se povećava sigurnost na vanjskim granicama EU-a.

⁷³ COM(2019) 420 final (27.9.2019.).

⁷⁴ COM(2019) 416 final (13.9.2019.).

⁷⁵ https://ec.europa.eu/home-affairs/news/news/20191009_security-union-implementing-counter-terrorism-arrangements-albania-north-macedonia_en

⁷⁶ Zajedničkim akcijskim planom predviđaju se mjere koje se odnose na sljedećih pet ciljeva: čvrst okvir za borbu protiv terorizma; učinkovito sprečavanje i suzbijanje nasilnog ekstremizma; učinkovitu razmjenu informacija i operativnu suradnju; izgradnju kapaciteta za borbu protiv pranja novca i financiranja terorizma; jačanje zaštite građana i infrastrukture.

Radi jačanja suradnje s partnerskim zemljama na suzbijanju zajedničkih sigurnosnih prijetnji, Komisija poziva Vijeće da:

- donese odobrenje za pokretanje pregovora o sporazumu između EU-a i **Novog Zelanda** o razmjeni osobnih podataka radi borbe protiv teških kaznenih djela i terorizma;
- donese odobrenje za pokretanje pregovora o sporazumu između EU-a i **Japana** o prijenosu podataka iz evidencije podataka o putnicima;
- donese predloženu **Odluku Vijeća o stajalištu koje treba zauzeti u ime EU-a u Međunarodnoj organizaciji civilnog zrakoplovstva** u pogledu standarda i preporučene prakse za podatke iz evidencije podataka o putnicima.

VI. ZAKLJUČAK

U izvješću se navodi širok raspon mjera koje EU poduzima u cilju suzbijanja zajedničkih prijetnji u Europi i jačanja naše kolektivne sigurnosti. U skladu sa shvaćanjem da se današnji sigurnosni izazovi najbolje rješavaju zajedničkim radom te suradnjom s trećim zemljama, napredak u uspostavi učinkovite i istinske sigurnosne unije rezultat je bliske suradnje niza aktera, izgradnje povjerenja, dijeljenja resursa te zajedničkog suočavanja s prijetnjama. Suradnja se odvija na svim razinama vlasti, počevši od gradova i drugih lokalnih aktera, regija i nacionalnih tijela do europske razine s Europskim parlamentom i Vijećem; uključuje javna tijela, agencije EU-a, privatne subjekte i civilno društvo; a koriste se stručna znanja, alati i resursi iz svih područja politike, kao što su prometna politika, jedinstveno digitalno tržište ili kohezijska politika. Ostvarivanje sigurnosne unije dio je zaštite temeljnih prava, kao i zaštite i promicanja naših vrijednosti.

Rad na uspostavi učinkovite i istinske sigurnosne unije mora se nastaviti. Potrebno je brzo postići dogovor o važnim inicijativama, a posebno o: 1. zakonodavnom prijedlogu o uklanjanju terorističkih sadržaja na internetu, 2. zakonodavnom prijedlogu za poboljšanje pristupa tijela za izvršavanje zakonodavstva elektroničkim dokazima, 3. zakonodavnom prijedlogu o osnivanju Europskog centra za stručnost u području kibersigurnosti, industrije, tehnologije i istraživanja i Mreže nacionalnih koordinacijskih centara te 4. zakonodavnim prijedlozima o jačim i pametnijim informacijskim sustavima za upravljanje sigurnošću, granicama i migracijama. Dogovorene mjere i instrumenti moraju se početi primjenjivati na terenu, uz pravodobnu i potpunu provedbu zakonodavstva EU-a u svim državama članicama kako bi se ostvarile sve koristi koje ono pruža u području sigurnosti. Ključno je da sve države članice provedu nedavno dogovoreno zakonodavstvo o interoperabilnosti informacijskih sustava EU-a za upravljanje sigurnošću, granicama i migracijama kako bi se ostvario ambiciozan cilj potpune interoperabilnosti do 2020. Europa treba i dalje biti oprezna kad je riječ o novim prijetnjama i prijetnjama koje se mijenjaju te raditi zajedno na poboljšanju sigurnosti svih građana.